

Nucli antic

Olesa de Bonesvalls

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Al nord-oest del nucli urbà, al peu de la riera d'Olesa

Coordenades:

Latitud: 41.35342
Longitud: 1.84982
UTM Est (X): 403786
UTM Nord (Y): 4578629

Classificació

Número de fitxa: 08146 - 1
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle: XIII
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: Varis propietaris

Fitxes associades:

[Pous de la Rengla](#)

[Carrer Fontana](#)

[Abeurador de la font del Bou](#)

Autoria de la fitxa: Cortés Elía, M^a del Agua

Data de registre de la fitxa: dt., 07/07/2020 - 02:00

Autoria de la darrera revisió: María del Agua Cortés Elía, OPC

Data de la darrera revisió: dj., 26/02/2026 - 13:06

Descripció

El poble d'Olesa està situat al centre del massís del Garraf, a l'inici de la depressió del Penedès. El terme és muntanyós, formant una gran vall per on discorren les principals rieres i on s'assenten els principals nuclis urbans, amb un àrea conreable reduïda i situada majoritàriament a la banda de ponent del municipi. El poble ha estat fruit d'un nucli originari al que es van annexionar al llarg del temps altres nuclis, trobant construccions molt antigues junt a noves urbanitzacions i eixamples de les èpoques d'auge econòmic als segles XVIII i XIX. Així, el nucli urbà està format per quatre barris principals: el de l'Església; el del Raval, que s'inicia a finals del segle XVII; el de la Riera, del segle XVIII; el de l'Hospital, originat al segle XIII. A ells s'han afegit modernament les urbanitzacions de can Costa, can Xacó i can Morgades, i el petit barri de cal Gravat a prop de l'Hospital. Ja fóra del nucli les urbanitzacions de can Mitjans tocant al terme d'Avinyonet, Pla de Pèlag i ca n'Olivella tocant al terme de Vallirana. El nucli antic es troba al nord de l'actual nucli urbà i s'ha mantingut uniforme al voltant de la parròquia de Sant Joan. Poques serien les cases que es van edificar a l'inici del poblament a l'entorn de l'església, i totes elles estaven aïllades, fet que actualment es pot observar, actuant com a masos. Les cases actuals són majoritàriament d'estructura moderna o bé han estat molt modificades, tot i així encara es poden veure cases que es van construir als segles XVIII i XIX, tot i que algunes tenen arrels anteriors, i encara hi ha algunes cases amb elements dels segles XIV, XV i XVI. L'església de Sant Joan constitueix el centre neuràlgic, al seu entorn hi ha algunes cases importants, can Tutusaus, can Samsó, can Badell, ca n'Olivella (actualment desapareguda ja que es va enderrocar fa poc), can Xacó Escalat, can Morgades, can Ràfols i can Pons, principalment. A l'entrada, davant de can Tutusaus, hi ha una creu de terme que procedeix del Pla de la Creu. En general la concentració d'habitants a la zona ha estat baixa, assolint el major nombre d'habitants al segle XIX. Cal destacar la presència de pous a quasi totes les cases del poble, com l'exemple del carrer del Raval i el carrer de la riera de la Rengla. També hi ha algunes mines per recollir aigua, com la de can Tutusaus i la de can Badell. La major part de les cases antigues han estat reformades i tan sols conserven la seva estructura general i alguns elements puntuals, i s'han construït entre mig altres edificis més moderns tot i conservant el tipus d'edificació semi aïllada de planta baixa i dos pisos màxim.

Història

El poble d'Olesa es formà al redós de l'església parroquial de Sant Joan Baptista probablement a partir del segle XII, anteriorment sembla que solament hi havia un petit nombre de cases aïllades a les rodalies de la riera d'Olesa. El lloc d'Olesa o Oleseta pertanyia inicialment al castell de Cervelló, i va formar part de la dotació a l'Hospital feta per Guillem II de Cervelló l'any 1274 com a renda pel seu manteniment, però conservant el domini sobre la parròquia. En el document de testament de Guillem de Cervelló, de 1262, especifica que assigna a l'Hospital com a primera renda el lloc d'Olesa amb tots els seus habitants. Més tard va passar a la corona i aquesta va vendre l'Hospital i les seves possessions a la mitra de Barcelona l'any 1381 que mantingué els seus drets fins el 1837 amb l'abolició dels drets senyorials, i retornant a la mitra a finals del segle XIX. El municipi d'Olesa va pertànyer inicialment a la Vegueria de Barcelona i posteriorment a la de Vilafranca del Penedès fins el 1716 que, en crear-se els corregiments, passa al de Vilafranca (1716-1833). L'any 1833 es formen les províncies i el terme fou incorporat a la de Barcelona. El 1860 s'agrega al partit judicial de Vilanova i la Geltrú (segregat de Vilafranca), al que encara pertany. Des del 1990 forma part de la comarca de l'Alt Penedès. Els masos del nucli antic d'Olesa eren cases aïllades que constituïen pairalies. Les més antigues eren: can Badell (documentada des del segle XIV), can Morgades (XVI) també coneguda com can Batlle del cap de la vila, can Ràfols (segle XVI), can Milà (XVI), can Samsó (XVII), ca n'Olivella (XVII), can Tutusaus (XVII). En edificar-se l'Hospital al peu del camí Ral, a 1 km de la parròquia, es formà un petit nucli de població a partir del segle XIII al seu entorn.

Posteriorment, entre el poble i el nucli de l'Hospital es construïren les cases denominades de la Riera, unint els dos nuclis habitats. Els segles XVIII i XIX el nucli va créixer per la seva banda sud-est, formant-se el carrer del Raval. L'exemple més modern ha crescut al llarg d'aquest carrer Raval cap a l'Hospital amb les urbanitzacions de can Costa i can Morgades i unificant els antics nuclis en un de sol.

Bibliografia

LLORAC I SANTÍS, Salvador (1993). Olesa de Bonesvalls. Un paisatge, un passat i un present. Ajuntament d'Olesa de Bonesvalls Ajuntament.

MISSER I VALLÈS, Salvador (1953). Glosses històriques d'Olesa de Bonesvalls Salvador Misser i Vallès. Barcelona Tall. Gràf. J. Prats Bernadàs.

MISSER I VALLÈS, Salvador (1993). Catàleg monumental de l'Arquebisbat de Barcelona Penedès-Garraf (vol. 1). Olesa de Bonesvalls, Parròquia de Sant Joan i Hospital de Cervelló. Barcelona Arxiu Diocesà de Barcelona 1993.

AA.VV. (1992). Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Volum 6: Alt Penedès. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

